

“KAFFI AASSAVIUK?”

KALAALLIT NUNAANNI SULIFFEQARFINNI
SUIAASSUTSIKKUT NALIGIINNGITTOQARNERANIK
MISISSUINEQ

Nunatsinni Ilisimatusarnernik Siunnersuisoqatigit
Grønlands Forskningsråd | Greenland Research Council

RUC

KALAALLIT NUNAANNI NALIGIISSITAANISSAMUT SIUNNERSUISOQATIGIIT

METTE APOLLO RASMUSSEN, ROSKILDE UNIVERSITET-IP
INOOQATIGIINNIK ILISIMATUSARNERMUT
INUUSSUTISSARSIORNERMULLU INSTITUT-IANI LEKTORI

Saqqaa

Akissuteqartut arnanut aqutsisuusunut allanut siunnersuutaannik assiliaq

Aallarnisaasoq

Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanissamut Siunnersuisoqatigiit

Aningaasaliisut

Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanissamut Siunnersuisoqatigiit aamma Nunatsinni Ilisimatusarnermik Siunnersuisoqatigiit

Suliniut

”Kaffi aassaviuk?” – Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni suaassutsikkut naligiinngittoqarneranik misissuineq

Atuakkiortoq

Mette Apollo Rasmussen, Roskilde Universitet-ip Inooqatigiinnik Ilisimatusarnermut Inuussutissarsionermullu Institut-iani lektori.

Atuakkioqataasoq

Poul Bitsch Olsen, Roskilde Universitet-ip Inuiaqatigiinnik Ilisimatusarnermut Inuussutissarsionermullu Institut-iani lektori.

Saqqummersitaq killeqanngitsumik tigulaariffiqarsinnaavoq, tigulaakkap suminngaanneerana ersarissumik allallugu

Imarisai

Siulequt	6
Suliffeqarfinni aqutsisut suaassutsimut tunngasunik suliaqarnissaannut inassuteqaatit	7
Aallaqqaasiut	9
Nalunaarusiami siunertaq	14
Periuseq / tunuliaqut: paasissutissanik misilittakkanillu katersineq	15
Misissuinermi sammisat misilittakkatigut qaqinneqartut misissoqqissaarneri	17
Suiaassutsikkut immikkoortitsineq pisartaq	18
Inuiaqatigiinni ileqqutoqqat suliffeqarfiit aqutseriaasiinut sulisoqarnermillu periusiinut sinaakkusiisarput	20
Aaqqissuussaaneq angutitut tulluarsagaq	24
Aalajangiinerit angutit klubbianni pisarput	27
Arnat aqutsisutut atorfillit aaqqissuussaanneri aqutsinermilu suleriaasiat aqutseriaasiallu	29
Inerniliineq	34
Innersuunneqartut	36

Siulequt

Ukiuni qulikkaani kingullerni inuiaqatigiit inooqatigiinnikkut kulturikkullu annertoorujussuarmik allannguuteqarnikuupput, inuiaqatigiinni isumaginninnikkut, ulluinnarnut, inuit pissusaannut, kinaassutsitsinnut akunnitsinnilu attaveqarnitsinnut allannguutaasumik.

Allannguutit ileqqutoqqatsinnik allannguinermik ilaqarput. Taamaakkaluartoq suliffeqarfinni Kalaallit Nunaanniittuni aqutsinerup iluani angutit arnallu atugaat suli naligiinngillat.

Ullumikkut suliffeqarfinni Kalaallit Nunaanniittuni arnat aqutsisutut atorfillit angutinit ikinneerarsuusut ilisimavarput. Angutit arnallu aqutsisutut atorfillit akornanni agguaqatigiinnerup sooq naligiinnginnera Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanissamik Siunnersuisooqatigiinnit paasisaqarfiginissaa soqutigisaraarput

Kalaallit Nunaanni nalinginnaasumik sammisap uuma ilisimatusarfigineqarnissaa amigaatigaarput.

Aqutsisutut atorfinni suaassutsikkut naligiinnginnerisa kinguneri ersersittariaqarpavut, taavalu naligiinnginnerup qanoq iluarsineqarsinnaanerani ilisimasaqarluartariaqluta.

Aqutsinerup iluani arnanut aqutsisutut atorfilinnut isummanik pigiliutiinnakkanik ilisarnartunik peqarpoq. Ilaatigut oqaatigineqartartut tassaapput arnat imminnut nittarsaannermik pikkoriffeqanngitsut; aqutsisutut atorfiit piumaneq ajoraat imaluunniit ilaqtattatik salliunniarlugit aqutsisutut atorfinnut naaggaartartut, aqutsisutummi atorfeqarneq ilaqtariinnerlu ataatsimoortinneqarsinnaanngimmata.

Apeqqutaavorli ajornartorsiut pisortat akornanni pisortatigoortuunngitsumik inuussutissarsionnermi atorfinnit qaffasissunit arnanik immikkoortinneqarneraninngaaneersuunersoq, ileqquniinnersorlu. Ileqqut allanngortikkuminaattuusut ilisimavarput. Aqutsisutulli atorfinitsitsinissamat tulluurtunik pitsaanerpaanik nassaarniarnermi piginnaasallit qaangiinnartarnissaat inuiaqatigiittut akissaqartinngilarput.

Neriutiga tassaavoq; misissuineq una aqutugalugu ilisimasanut tapersiinissaq.

Nunarsuarmut isiginnittaatsitta nikisinnissaa pisariaqartippaaput, aamma assigiinngissitaarnerup naligiinnerullu oqaloqatigiinnermut pikkorluffiunngitsumik angutinullu saassusinermik misigiffiunngitsumik oqaluserinissaanut sinaakkutinik sakkusanillu pisariaqartitsivugut.

Ileqqut arnanik atorfinni qaffasissuni immikkoortitsisut piiassagutsigit piginnaasanik nassuiaanerit aqutsisuunissamilu piginnaasat pitsaasut suunerinik nutaanik malitassanik pilersitsinissaq aqutissaavoq.

Nalunaarusiaq oqartussani suliffeqarfinnilu namminersortuni aqutsisutut atorfilinnut naleqqussagaagaluartoq, neriuppugut oqariartuutigineqartut inuppassuarnit soqutigineqassasut. Inuiaqatigiinnilu aqutsisut akornanni assigiinngissitaarnerup nukittussusaanut akuersaarnissap pingaassusaanut nalunaarusiaq sunniuteqaqataanissaa neriutigaarput.

Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanissamik Siunnersuisooqatigiit misissuinermi peqataasut, apersuinernut sukumiisunut annertuumik alapernaassuseqarlutik soqutiginnillutillu peqataaneritut qujaffigerujussuarpaat.

Ilisimatusarneq nalituujuvoq, taamaattumik Nunatsinni Ilisimatusarnermik Siunnersuisooqatigiivinit taperneqarsimanngikkaluarutta nalilersuineq una piviusunngorsinnaasimassanngikkaluarpoq.

Atuarluarisi.

Kathrine Bødker,

Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanissamik Siunnersuisooqatigiit Siulittaasuut

Suliffeqarfinni aqutsisut suaassutsimut tunngasunik suliaqarnissaannut inassuteqaatit

Suliniuummi siunertaavoq suliffeqarfinni allaffissornermilu suaassutsikkut naligiinngittoqarneranik paasisimasaqalernissaq, tassanngalu pitsaasumik ineriartuutaasussanik isiginnittaatsinik paasisanillu nutaanik tunniussinissaq. Misissuinermi paasisat aallaavigalugit sisamanik innersuussuteqarpoq. Taakkua suliffeqarfinni naligiissitaanermik siuarsaarussuttunut aallarniutaasinnaapput.

1: Iliuusissanut eqqummaarinneq

Siulersuisut, qullersat aqutsisullu assigiinngiiaassutsimik salliutitsissapput, tamannalu atorlugu assigiiaanngiassuseq taamaallaat inatsisitigut qulkkeerneqarnerani salliutitsisiqartanngissaa qulakkeerlugu. Suliffiup nammineq suliniuteqarnera naligiissitaanermut naammassisaqarsinnaassuseqarnermullu iluaqutaasumik ineriartortitsilersarpoq. Isumalluutit pingaarnersiorneqassapput, pingaartumillu suaassutsit naligiinngisinneqarneranik paasisaqarfiusunut tunngatillugu ajornartorsiutip iliuuseqarfiginissaa eqqumaffigineqassalluni. Periussiaqarnermi pingaartumik pineqarpoq suaatsit naligiinnginnerannut tunngatillugu aaqqissuuseriaatsimik pilersitsinissamut periarfissaqarneq, suaassitsit, immikkut inuiaassutsit ukioqassutsilluunniit assigiinngissutaat pineqarpata. Angutit peqataatinneqassapput.

2: Aqutseriaatsimik aaqqissuuseriaatsimillu tulluurtumik ineriartortitsineq

Aaqqissuusinerit ileqquliussat, arnanut akimmisaartitsisut, oqallisigineqarluarnerusariaqarput. Iliutsit Inuit suaassusaannut qanoq kinguneqartarnerat eqqarsaatiginissaanut amerlanernik tunngavissiisoqartassaaq. Naligiinngisutsisoqarnerani aqutsisut aaqqiissapput. Aqutsinerup suuneranik killilimmik paasinnittarneq takuneqarajuttarpoq, aqutsinerlu pillugu annertunerusumik isumaliuteqartarnikkut suliffeqarfiit periarfissaat annertusissapput. Aqutseriaatsit aaqqissuuseriaatsillu inissaqartitsinerusut suliffeqarfinnut pitsanngorsaataasinnaapput.

3: Piginnaasanik naleqquttunik isiginneriaatsit amerlanerusut

Piginnaasat suuneri nassuiaqqinneqassapput, taamaalliluni taamaallaat qangali paasinnittarnerit aqutsisuni suleqatigiinnermillu piginnaasaqarnissamik pisariaqartitsinernut nassuiaataassatik. Ajornartorsiut tassaavoq suliffeqarfinni pisunik ajornannginnerusunik aallaaserinnittarnerit suliffissarsiornissamut ajornerusumik tunngavissiisarnerat, assigiinngiaarnerusumillu allaaserinninnerit suliffinni angusaqarfiunerusumik allaaseqarnermik kinguneqartarlutik. Suliniutit taamaattut pingaartinneqarnerussapput, taamaalilluni piginnaasanik naleqquttumik paasinnittarnermut aporfiit suujunnaarsinneqassallutik suliffissarsiortarnermilu paasiuminartitsineq atorneqarnerulisalluni.

4: Suaassutsimik assigiinngiaassutsimillu oqallinnermi oqaasinngortitsinerit

Suaassutsimik assigiinngiaassutsimillu oqaasinngortitsinerunissamik pisariaqartitsisoqarpoq, taamaalilluni tamanna pillugu oqallinneq iliuusissamik nutaanik pilersiniassammat. Ajortunik kinguneqartitsinani suaassutsit pillugit oqalliffiusinnaasunik oqallittarfinnik pilersitsisoqassaaq.

Aallaqqaasiut

"Ataatsimiinnermut siullermut takkukkama, kaffimik aallertoqarsimangilaq. Taava imminut kaffimik aalliuppunga. Ilanniit ilisimatinneqarpunga: "Ilanngulluta kaffimik aallersinnaagaluarputit". Kisianni uanga nammineq sullissisuunnginnissara eqqumaffigilluarpara. " (KL)

Arnat Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinniittut amerlassusaat isiginiarneqartariaqarpoq. Piffissap ingerlanerani Kalaallit Nunaanni suaassuseq, naligiissitaaneq suliffeqarfinnilu assigiinngissitaarneq assigiinngitsutigut sammineqarnikuupput (Arnford et al., 2020; Namminersorlutik Oqartussat, 2021; Hendriksen et al., 2019; Kleist et al., 2015; Naligiissitaanermut immikkoortortaarfik (IKINN), 2011; Nielsen, 2020; Sivertsen & Larsen, 2020). Iliusissatut pilersaaruteqaraluartoq sammisamilu suliniutit ingerlanneqartaraluartut, Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni naammattunik allannguuteqarnissaq ajornakusoortoq paasineqarpoq. Kalaallit Nunaanni uliffeqarfinni suaassutsikkut naligiinnginnerit suli piunerat Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanissanissamut Siunnersuisoqatigiit Siulittaasuata Arnat Ulluanni, marsip arfineq pingajuani 2021-mi oqaatigaa, kingornalu Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisup Future Greenland 2022-mi tamanna oqaatigalugu p Polikkikkut partiit allaffiossornermik ingerlatitsisut ilaannut qitiuvoq (Veirum, 2022). Aqutsisoq ataaseq assersuutigalugu ima oqarpoq: "Kuupik Kleist-ip arnanik sulisoqarnissaa aalajangermagu Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutaani allanngortoqarpoq. Taava suliamik ilisimasalinnik siulersuisuni ilaasortanngortitsisoqarpoq. Ullumikkut 2009-mut sanilliullugu (naligiissitaaneq) annikinnerusumik eqqarsaatigineqartarunarpog". (KL). Naligiissitaanerup pisariaqarnera isumaqatigiissutaannguatsiarpoq. Arnaq aqutsisoq oqaluttuarpoq: "Qulusuitsumik oqassaanga, uanga arnaanera eqqarsaatersuutigingaarnikuunngisaannarpara. Uangali pitsaasumik inissisimagunarpunga, tassa arnat allat aqutissiuussinikummata. Kinguaariit siulii uanga sinnerlunga suliniuteqarnikuupput." (KL). Araq aqutsisoq aamma oqaluttuarpoq: "... arnat aqutsisuunerannut tunngatillugu inuiaqatigiinni ineriartungaatsiarnikuuvugut. Kisitsisinnngorlugu piginnilara, kisianni qanittumi Future Greenlandeqarnerani takuara nittartakkakut allattoqarsimasog, atorfiit, siulersuisuni illasortat aqutsisutullu atorfiit ilaat pingaaruteqarmat una unalu erseqqissarusuppara. Oqaruuppunga siuariartoqartorujussuusimavoq." (KL).¹² Naligiissitaanerup politikikkut annertuumik sammineqarnera kingullermik Aningaasaqarnikkut Ingerlatsineq pillugu Nalunaarusiami 2022-mi ilanngunneqarpoq, tassani suli suliassaartoq allassimalluni: "Piffissami qaninnerusumi suliffeqarfiit annerit pisortallu oqartussaarfii

¹ "2021-mi Inatsisartunut Ukiumoortumik Nalunaarusiaq" -mi Namminersorlutik Oqartussat akitaatleqatigiiffiini pingasuni siulersuisuni ilaasortaataqarnermi suaassutsikkut suli naligiissitsisoqarnikuunngitsog allassimavoq (Nalakkersuisut, 2021)

² "Meeqqat atuarfinni arnat angutinit amerlanerit ilinniagaqartarput. Taakkunani angutit quliugaangata ataaseq ingerlaqqilluni ilinniagaqartarog, arnalli tallimaagaangata ataasiusarluni" (Naatsorsueqqissaartarfik, 2022, p. 12)

suliffimminni naligiissitaaneq siuarsarniarlugu suliniutinik sunik aallartitsisimanerlutik nalunaaruteqartarnissaat piffissami qaninnerusumi isiginiarneqassaaq." (Naalakkersuisut, 2022, p. 67)

Suiaassutsikkulli immikkoortitsisarnernut assersuutissarpassuaqarpoq, apeqqutigineqaraangat eqqaaneqartartut, pisulli ilaanni naligiissitaanerup oqaasinngortinneqarnissaa amigarpasippoq.

Assigiinngissitaanerup oqallisigineqarnerata Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni anguneqarsimannginnera, suliffeqarfiilli assersuutigalugu suliffeqarfiit aqutsineranni sulisoqarnermilu iliuuserisartagaanni allaffissornermi pissutsit aqqiiviginissaat suleriaatsillu ineriartortinneqarnissaat isiginiarneqarluartartut misissueqqissaanerup uuma takutippaa.

Suliffeqarfimmi naligiissitaanerup assigiinngissitaanerullu tamanut periarfissanik pilersitsinerata saniatigut pingaartumik tunngavissaavoq suaiaassutsip, ukioqassutsip, ilinniakkallu assigiinngissitaarnerisa suliffeqarfimmi isiginnittaatsit assigiinngissitaartut pilersittarmatigit, taamaattumik aalajangiinerit pitsaannerusut pisartut, tamannalu pitsaasunik angusaqartitsisarpoq (Andersen & Andersen, 2016). Aqutsisut akornanni assigiinngissitaanerup "*isiginnittaatsinik assigiinngiiaartunik*" periarfissanik pilersitsisarnera ilisimaneqarpoq, taavalu "*Suliffeqarfimmi suleqatigiit assigiinngissitaartut suleqatigiinneri suliffeqarfimmut nukittorsaataasarpoq. Assigiinngitsunik piginnaasaqarnerput. Ataatsimoorullugulu suliassatsinnut tamanna atassusersinnaagipput*" (KL). Assigiinngiiaarnermik paasinninninnerup arlalinnik isiginnqariaaseqartitsilersarnera arnat aqutsisut kisermaatinngilaat. Angut aqutsisutut atorfilik ima oqarpoq: "*Arnat qaffasissumik ilinniagallit amerliartarput, arnallu amerlanerit aqutsisunngortarlutik. Ingerlatsineq allanngoriartorpoq*" (ML). Tamanna arnamit aqutsisutut atorfilimmit taparserneqarpoq: "*Qujanartumik allanngoriartorpoq, arnat angutit suliaanni sulisut amerlatsikkiartorput, tamannalu pitsaasuvoq. Suliffeqarfinni isiginnittaatsit amerlanerugaangata oqimaaqatigiissitsisoqalersarpoq*" (KL).

Peqatigitilluguli Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni arnat aqutsisutut ikinnerunerat aqqinneqassappat allannguinissamik aqutsisullu kikkuunissanik isummanik allannguinissamik pisariaqartitsisoqartoq aqutsisut nalinigannaasumik ilisimavaat. Arnaq aqutsisutut atorfilik oqarpoq: "*Aqutsisulli qiviarutsigit, amerlanerit angutaapput. Tamassumunnga suna pissutaava? Imatut paasineqartariaaqarpoq taakkunani atorfinissagaanni angutitut eqqarsartariaaseqarnissaaq ersersitsivoq. Aqutsisup qanoq ittuunissaanik isiginnittaatsit nikisinneqartariaaqarput.*" (KL).

Suliffeqarfiit suaiaassutsimut aalajangigaanngitsumik sulinerat Gherardi-p (1995) tunngavilersorpaa, suliffeqarfinnilu aqutseriaatsit ingerlatseriaatsillu angutitut tulluarsakkat pingaartinneqarnerusartut. Gherardi-p oqarneratut "*suaiaassutsip nakutitsisarnera*" (Gherardi, 1995, p. 4)," suliffeqarfiit qaangisagunikku, suaiaassutsip qanoq pingaaruteqarnera, qanorlu allannguutaasinnaanera sammineqartariaaqarput. Ima paasillugu, suaiaassutsimut, aqutsinermut, ingerlatsinermut

suleqatigiinnermullu isummiussat pisarsimasut allanngortinneqartariaqarput. Tunngavik taanna Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni nassaassaavoq, apersoneqartunilu angut aqutsisutut atorfilik ima oqarpoq: *"Angutit arnanit immaqa piumassuseqarnerupput. Arnat suut soqutigisarineraat ilisimassavarput."* (ML). Aamma angutit ima isumaqartarput *"Piujuartitsineq arnanut soqutiginarpuq. Assuutiniq qarlattariinnik atisilluta oqallitarnitsitta akerlianik."*(ML). Aaqqissuussaannikkut aamma allanngortoqarnissaa arnanit naatsorsuutigineqarpoq, aaqqissuussaannermullu isummiussat akerlilerneqarnissaat eqqumaffigineqarluni. Arnaq aqutsisutut atorfilik oqaluttuarpoq: *"Arnat killiliisut takusarpakka. Tamanna akuttunngitsumik misigisarpara"* (KL).

Suiaassutsikkut naligiinnginnerup oqallisigineqarnissaanik pisariaqartitsineq suliniut Kalaallit Nunaanni Aqutsineq (Rasmussen & Olsen, 2020, 2021) aqutugalugu eqqumaffigineqalerpoq. Uani arnat aqutsisutut atorfillit naligiissitaanerup qaqqinnerani qanoq qisuariartoqartarnermikkut oqaluttuarput. Arnat ilaatigut oqaatigaat *"... suliffeqarfimmi naligiissitaaneq eqqartuleraangakku kikkut tamarmik nipaarutiivittarput. Ilaaalliornartupilussuusarluni"* (KL). Suliniut uani oqaluttuaq tassunga assingusoq oqaluttuarineqarpoq, tassani arnat aqutsisutut atorfillit ima oqarfigineqartarsimallutik: *"illimmi arnanik pisaaneqalersitsiniarnermik"* (KL). Arnat aamma oqaluttuaraat *"Kalaaliuneq arnaanerlu ataatsimoortillugit imaannaangilaq. Piginnaasakka sukataarullugit takutittariaqarpakka, angutilli qilernerusaqarlutik iserunik ingerlaannaq akuerineqartarput."* (KL) og *"Arnaagaanni kalaaleq anguniagaqarusussuseqarpiannngikkaannilu angusaqarnissaq ajornarnerusarpoq, angusaqarusussuserlu Kalaallit Nunaanni atugaavallaarani. Taamaattumik tamanna suliniutigineqartariaqarpoq"* (KL). Aaqqissuussaannermi arnat qanoq sunniuteqarnissaanut tamanna pingaaruteqarpoq, *"silarsuarmummi angutinit aqunneqartumut angummannissaq ajornakusoorpoq"* (KL).

Kalaallit Nunaanni suliffeqarfimmi naligiissitaanerup oqallisigineqarnerata amigaataanera isumaqatigiissutigineqarpoq, oqallisigineqaraangallu arnat isiginnitaasiinit oqallisigineqarneq ajorluni. Ima nassuiarneqarpoq:

"Arnat tunngavii tunngavigalugit qanoq sulisoqarnissaa [suliffeqarfiullu] qanoq inissaqartitsinerunissaa oqallisigineqarneq ajorput." (KL)

" [Naligiissitaaneq] eqqartorneqarneq ajorpoq– eqqartorneqarneq ajorpoq aamma eqqumaffigineqartoq ilimaginngilara. Immaqa qullersat arfiniliuneri, tamarmillu angutaanerata tassunga pisuuvoq." (KL)

"Inuiaqatigiinni naligiissitaasoqalissappat suliniutigineqarnerusariaqarpoq. Saqqummertariaqartut oqaluserissavagut." (KL)

"Naligiissitaanerup tungaatigut unittoorfippat uaniippoq, naligiissitaanermut ajornartorsiuteqarnerput nassuerutigiumannngikkippat. Takunngitsuusaarneqarami." (KL)

Arnaq aqutsisutut atorfilik oqaluttuarpoq atorfinitsitsiniarnermi assigiingissitaarneq naligiissitaanerlu pingaartinneqartartut, tamannali susassaqtartut naatsorsuutigisaasa qulakkeernissaat piinnarlugu pisartoq. Aqutsisut namminneq pimoorussinerat aaqqissuussaanerullu ineriartortinneqarnissaata mianerineqarnisaa aallaavigineqarneq ajorput:

" [Ssigiingissitaarneq] soqutigaarput. Sulisunik taarseraatsitsinerni assigiingissitaarneq sammineqarnikuuvoq, tassani ukioqassutsit sumiuussuserlu sammineqarnikuullutik. Inuiaqatigiinni ileqqut eqquutsinnissaat soqutigineqarpoq. Assigiingiaassutsilli pitsaassusiata paasineqarnera qularutigaa. Inuit ilaat isumaqartarput imaaliussaagut, taamaammat taamaaliorpugut." (KL)

Misissuinerne amerlanerme arnat oqaluttuarput naligiissitaanerme assigiingissitaanerme soqutiginnineq iliuusissatut pilersaarutini pingaartinneqaraangat pitsaasumik sunniuteqartartoq. Suliffeqarfinni naligiissitaanermik sammisaqartuni, taavalu suliniutinik, periarfissanik unamminartunillu ingerlatsiviujuartuni arnat ajornannginnerusumik inissittarput. Suliffeqarfinni sulisut aqutsisullu naligiissitaanissaannik pingaartitsisuni tamanna pisarpoq. Qullersat assigiingissitaanermik sammisaqaraangata ineriartornermik periarfissiisartooq nassuiarneqarpoq. Suliffeqarfiup assigiingissitaanerme qanoq isiginninneranik iliuusissatut pilersaarutini nassuiaateqarnera pineqartunut, namminneq iliuuserisartakkanik isummanillu aalajangiussanik isumaqartunut pitsaasumik iliuuseqartitsilertarpoq. Arnaq aqutsisutut atorfilik oqaluttuarpoq *"Qullersat assigiingissitaanerup pingaassusaanik takutitsigaangata toqqissisimanermik pilersitsisarpoq."* (KL). Suliffeqarfinnilu suaassutsikkut naligiingittoqarneranik assigiingissitaanermillu sammisaqarnermik piumasaaqateqartuurtuni sulineq pitsaasuusoq arnat misigisarpaat: *" [Suaassutsikkut naligiinginnerup] ulluinnarni ajornartorsiutaanera imatorsuaq misigineq ajorpara. Suliffeqarfimmi suaassutsimut eqqummaarissumi sulivunga. Tassa aqutsisoqarnermi suaassutsikkut naligiittoqarnera"* (KL). Sammineqartuurtarnera pingaaruteqarluarpasippoq, pingaartumillu siunissami suliffeqarfinnut suaassutsimik naligiissitsinerup pingaartinneqarnissaanik naatsorsuuteqarneq pitsaasoq pilersinneqarnikuuvoq:

"Suliffeqarfitsinni sulisunut piginnaasanik pikkorissaasarnissat suliaraavut, tassani Sulisoqarnerme Immikkoortortaqaarfitta sulisut piginnaasallit inuusuttut, siunissami atorfinniittussatut naatsorsuutigisagut, aggersartarpai. Ineriartortinneqassapput sakkusanillu tuniorarneqassallutik. Piginnaasallit arnarpassuupput, naligiinneq eqqarsaatigalugu. Taamaattumik arnat amerlanerit takussallutigit naatsorsuutigaara. Kikkut tamarmik assigiimmik periarfissaqassapput. Kinguaariinnilu inuusuttuni arnat sassartartut amerlanerupput." (KL)

Assigiingissitaanerup naligiissitaanerullu annikinnerusumik sammineqartarnera piumasuseqannginnertut aamma isiginiarneqarneq ajorpoq, amerlanertigullu suliaq suminngaanniit aallartinnissaa takujuminaassinnaasarpoq, taavalu *"suaassusermik oqalliseqarneq, [suliffeqarfimmilu] qanoq*

inissimasoqarnera sammineqangaanngillat. Suminngaanniilli aallartinnissaq ilisimaneqanngilaq.” (KL) saniatigullu ima apeqquteqartoqarluni: ”Arnat amerlanerunissaasa suna pitsaaqqitigineraa apeqqutiginearpat qanoq akineqassava. Sumiiffinnut tamanut tulluarpa? Imaluunniit periarfissaanera naammappa.” (KL). Siunissami suliffeqarfinni oqallinnerni apeqqut tamanna sammineqartariaqarpoq, tamanna ullumikkut naligiissitaanerup pitsaaqutaasa aalajangersimasut sammineqannginneranik ersersitsissammat.

Arnarli aqutsisutut atorfillip erseqqissarpaa suliffeqarfinni utoqqatsissutigisartakkat amerlavallaartut. Ineriartornissaq ilaatigut akisussaaffigiumaneqanngilaq. Ima oqarpoq: *”Suliffeqarfiit assigiinngikkaluarlutik uteqattaartoqarpoq. Oqartussaaffiit ”tamaanilu piumasaaqaatit immikkuullarinneri” sammineqartarput, taavalu ”Sila anorilu apeqqutaapput. Taamaattumik uagut pisuussutiginnilarput” (KL).*

Angutinit aqutsisutut atorfilinnit aamma oqaatiginearpoq sumi qanorlu suliaq aallartinneqassanersoq nalullugu, eqqaavaallu ajornartorsiutip samminissaa oqaatsillu eqqortut atornissaat ajornakusoortinneqartut . Minnerunngitsumillu angutit aqutsisutut atorfillit oqarput *”Qulequttamut arnat isummersortinnissaat ajornakusoorpoq” (ML). Arnat angutillu nassuiaataanni ersertoq tassaavoq, naligiissitaanerup assigiinngissitaarnerullu, suliffeqarfimmullu qanoq pitsaaqutaanissaata eqqartorneqarnissaa isiginiarneqarnanilu ataavartuunngitsaq.*

Nalunaarusiami siunertaq

Ineriartorneq pileraluartoq, Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni naligiissitaaneq amigarpoq. Naligiissitaanermut ajornartorsiutit suliffeqarfiup piumasqaateqarnerani ersikkajupput, ilaatigullu aaqqissuussaaneermut suleriutsinullu suaassutsikkut naligiinngissitsinermik ingerlatitseqqiinnermut attassiinnarnernullu tunngasarlutik. Suliffeqarfiit ilaannaanni naligiissitsineq aqutsisoqarnermi sammineqartarpoq, aqutsinermi aaqqissuussaaneermilu pitsaasumi pingaarutilinnik oqariartuuteqarneq sulinermut, suliffeqarnermut, suliffiup suliffiullu avataani inuunerup ataqatigiinnerannut pingaaruteqaraluartoq. Nalunaarusiami angutit arnallu akornanni attaveqarneq sammineqarpoq, ajornartorsiulli suaassutsimut sammivallaanngilaq, naligiissitsinerulli malitsigisaanik aaqqissuussaaneermi assigiinngissitaanerup inissaqartinneqarneranut atorluarneqarneranullu sammilluni. Nalunaarusiami Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni ajornartorsiutit aqutsisut tikkuagaat sammineqarput, sammisami oqallisigineqartariaqartut ineriartortikkumallugit.

Nalunaarusiap imaarisai apersuinernit aallaaveqarput, missuinermilu tasani Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni naligiissitaanerup qanoq sammineqarnera atorneqarneralu paasinierneqarput. Suaassutsimut tunngasut misigisat, suliffeqarfinni naligiinngittoqartillugu naligiissitaanermut ajornartorsiutinullu periarfissat takkuttartut, apersuinerni 15-iusuni, tassani arnat aqutsisutut atorfillit taavalu angutit aqutsisutut atorfillit arfinillit ataatsimut apersorneqarnerini sammineqarput.

Naligiinnginnermut ajornartorsiutip, suliffeqarfinni aqutsisutut atorfillit ulluinnarni misigisartagaasa, paasinissaa tunaartarineqarpoq. Suaassuseq, ukiut sumiuunerlu ilaqutariinni, inuiaqatigiinni suliffeqarfimmilu atuupput, taamaattumik attaveqarnermi immikkuullarissumik pisartutut misissorneqassalluni. Misissuinermi uani naligiissitaanerup suliffeqarfinni, suliffimmi sammisassaqartitsinermilu anginerusuni, qanoq saqqummertarnera eqqumaffigineqarpoq. Suliffeqarfiit ilaanni suaassutsikkut inuiaassutsikkullu naligiinneq pitsaqaataasarpoq, kisianni qanga pisut assigiinngitsut eqqunngitsumik nassuierneqartarlutik, taaalu naligiissitaanerup assigiinngiaassutsillu samminissaanik avaqqutaarisarlutik. Ukkatarineqartuarterlu tassaavoq, ullutsinni suliffeqarfinni Kalaallit Nunaanniittuni naligiinneq suaassuserlu qullersanut tulluartuunersoq.

Taamaattumik Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni naligiissitaanermik ajornartorsiummut peqquataasut nassaarinissaat suussusersinissaallu suliniummi siunertaapput. Misissuinermi peqataasut akissutaat allaaserisallu naleqquttut aallaavigalugit sammisanut Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni nassuierneqanngitsunut isiginnittaatsinik paasinninnernillu nutaanik ineriartortitsisoqassaaq. Sulliummi suliassaq taamaasilluni marloqiusaavoq: 1) Kalaallit Nunaanni Suliffeqarfinni, pingaartumik aqutsinermi, qanoq naligiissitaanermut ajornartorsiuteqartoqarneranik uppernarsaaneq nassuiaateqarnerlu, aamma 2) akunnaatsumik aqutsinermut isiginnittaatsit nutaat, paasinninnissamullu periarfissat, isiginnittaatsit arnanit

aqutsisutut atorfilinnit immikkut ittumik ingerlanneqarsinnaasut aallartinnissaat, angutinillu aqutsisutut atorfilinnit piumassuseqartunit isiginnittaatsit nassuiarneqartut ersersissallugit.

Periuseq / tunuliaqut: paasissutissanik misilittakkanillu katersineq

Arnat 15-it apersornerisigut angutinillu arfinillit ataatsimut apersornerisigut Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni naligiissitaanermut ajornartorsiutit qaqinneqarput. Paasissutissat ersersinneqartut atorlugit suaassutsikkut naligiinnginnerup qanoq misigineqartarnera, ersittarnera qanorlu ineriartortarnera saqqummiunneqarput eqqartorneqarlutillu. Tunuliaqutaasut misilittakkallu nalunaarusiami eqqartorneqartut ukuupput:

- Maajimi 2022-mi arnat aqutsisutut atorfillit 15-inik apersiuisoqapoq. Arnat apersorneqartussat toqqarniarnerini, arnat Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni suaassutsikkut naligiinnginneq pillugu asseqanngitsumik isiginnittaasillit pingaartinneqarput. Toqqaanermi ukua aallaavigingeqarput:
 - Aqutsisutut misilittagaqarneq
 - Suliffeqarfinni namminersortuni, pisortani namminersorlutillu oqartussat pigisaanni sulisut
 - Aqutsisutut imaluunniit pisortatut atorfillit
- Majimi 2022-mi angutit aqutsisutut atorfillit arfinillit ataatsimut apersorneqarneri. Arngutit apersorneqartussat toqqarniarnerini, angutit Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni suaassutsikkut naligiinnginneq pillugu asseqanngitsumik isiginnittaasillit pingaartinneqarput. Toqqaanermi ukua aallaavigingeqarput:
 - Naligiissitaanermik oqallinnermut pingaaruteqartumik inissisimaneq

- Suliniummit "Kalaallit Nunaanni Aqutsineq" (Rasmussen & Olsen, 2020, 2021) paasissutissat.
- Paasissutissat suliffeqarfiit nittartagaannit tigusat, taavalu nalunaarusianit Naatsorsueqqissaartarfimmiillu kisitsisit.

Peqataasut tamarmik kinaassusaat isertuussaapput, nalunaarusiamilu arnatut aqutsisutut atorfilittut (KL) aamma angutit aqutsisutut atorfilittut (ML) taajuuteqarlutik – ulluinnarni aqutsisutut imaluunniit pisortatut suliffeqarnerat apeqquataatinnagu.

Ataasiakkaaraluni apersuineri ataatsimullu apersuineri aqqissuussaakannertumik apersuinerit, ajornartorsiut sammineqartoq aallaavigalugu ingerlanneqarput. Apersuineq apeqqutinik makkuninnga ilaatigut imaqarpoq:

- Suaassutsikkut naligiinnginnermut isiginnittaaseq suliffeqarfinni qanoq nassuiarneqarpa?
- Suliat assigiinngiaassutsimut tunngasut sumi suliarineqarpat?
- Suliffeqarfinni suaassutsikkut naligiinnginneq qanoq ingerlaqqittarpa?
- Inuussutissarsiornermi assigiinngiaassutsip eqqartornera qanoq ilaatinneqartarpa?

Misissuinermi sammisat misilittakkatigut qaqqinneqartut misissoqqissaarneri

Misissuinermi siunertaavoq arnat aqutsisutut atorfillit suliffeqarfinni Kalaallit Nunaanniittuni misilittagaasa misissornissaat. Misissueqqissaarnermi misilittakkat aallaaveqarput, peqataasullu oqaloqatiginerini sammisat taakkartorneqartut aallaavigisarlugit. Arnat aqutsisutut atorfillit sulinerisa sulinerminnilu allanut attaveqartarnerisa eqqartornerisigut tamanna pivoq, tassanngalu arnat aqutsisutut atorfillit oqaluttuarneri aallaavigalugit isiginnittaatsit misissuiviginerisigut. Taakkua aallaavigalugit Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit suleriaasiini attaveqaaqatigeeriaasiinilu suaassutsip naligiissitaanerullu qanoq sunniuteqartarneri misissuinermi saqqummerput.

Misissuineq sammisat ukua aallaavigalugit ingerlavoq:

1. Suaassutsikkut immikkoortitsineq pisartooq
2. Inuiaqatigiinni ileqqutoqqat suliffeqarfiit aqutseriaasiinut sulisoqarnermillu perusiinut sinaakkusiisarput
3. Aaqqissuussaaneq angutinut tulluarsagaq
4. Aalajangiinerit angutit klubbianni pisarput
5. Arnat aqutsisutut atorfillit aaqqissuussaanagermi aqutsinermilu assigiinngiiaartuni suleriaasiat

Suiaassutsikkut immikkoortitsineq pisarteq

Kalaallit Nunaanni suliffeqarfimmi suaassutsikkut immikkoortitsineq assigiinngitsutigut ersertarpoq. Arnat angerlarsimaffimmi suliassaannik isiginnittaasitoqqamut tunngapput, suliffeqarfimmi suliassanik sunik suliqaarsinnaanerinit tunngapput, toqqaannartumillu kanngutsaatsuliornermut tunngallutik. Ersarissumik suaassutsikkut immikkoortitsisarneq naligiinnginnermik attassititsivoq. Pisut arnanut unammillernartuupput, naallu ilai ima oqaraluartut: *"Sungiutilaarnikuuagut"* (KL), ajornartorsiut piingilaq, aaqqitassarpasuuppullu. Assersuutigalugu suliffeqarfimmi suaassutsikkut immikkoortitsinerit ajoqutaasut oqaluserinissaat ajornakusoorsinnaavoq, aqutsisutullu atorfilik ima oqaluttuarpoq:

"Suiaassutsikkut immikkoortitsisarneq Kalaallit Nunaanni ajornartorsiutaavoq annertoorujussuaq. eqqumaffigiuaannangikkaanni misigiugassaavoq. Taqassinartunik oqaaseqartoqartuaannarpoq. Eqqarsarnartarpoq qanoq suliambut eqqartukkamut tunngassuteqarnerisq. Ilimaginngilara angutit nakkarsaanertut isigisaraat, taamatulli misiginartarpoq, sammisamillu pimoorussiunnaarneq pisarluni. Tamakkuali eqqartornissaannut sakkussaqaqqangilagut, taamaattumik eqqartuinerit pineq ajorput." (KL).

Immikkoortumi uani arnat aqutsisutut atorfillit misigisaminnik oqaluttuaanik assersuuteqassaagut. Aqutsisutut atorfillit angerlarsimaffimmi paaqqutarinnittussatut pingaarnertut inissinneqartarnertik nassuiaateqarfigaat. Arnat suliffeqarfimmi periarfissaat ilaqutariinnerup sunniuteqarnerisigut ersertarpoq. Ilaqutariinneq meeqqallu arnat periarfissaannik aporfiliikkajupput, ileqqutoqqallu aallaavigalugit arnat ilaqutariinnermi akisussaasuunissaannut naatsorsuuteqartoqartarluni. Oqaatigineqakkajuttoq tassaavoq arnaq angerlassannginnerisq ilaqtutani paaqqutariartorlugit – sulerulussinnaaneralu apeqquserneqartarluni. Tamanna aqutsisutut atorfillit marluk oqaluttuaraat:

"Imminut paaralutit, aamma ilumut suliarsinnaaviuk. Inuillu aperigaangata: naammi nukarlequtit? Ataatani ilagaa." (KL)

"Oqaaseqartoqartarpoq, imalu oqaaseqarpaluttoqartarluni: Angerlassannginnavit milutsitsiartorlutit?" (KL)

Arnat oqaluttuaraat atorfiminni oqaasissaqartitaaneq ilaagaluartoq, oqaasissaqartitaanissaq sorsuutigisarlugi, ilaatigullu pisinnaatitaanertik aallaavigalugu inissartik suleqatiminnit akuersissutaaqqaassasoq misigisarlugi. Tassani oqaatiginiarneqapoq, suleqatigisaq angut taamatut inissisimagaluarpat periarfissat allaassasut. Ilaatigut aamma sulianni angutinit allaanerusumik akissarsisinneqartarneq misigineqartarpoq:

"Oqartussaassuseqarlunga aalajangisussaassuseqarlungalu iseraangama, suleqatinnillu angummik iseqateqaraangama aperisarpaat: praktikkertumik nassarpit? Imaassinnaavoq inuusukkama taama oqartut, kisianni aamma arnaanera pillugu taama oqartarput" (KL)

"Misigisarpunga suliassaq sapinnginneraa apeqquserneqarnerusartooq, angutit apeqquserneqarneranniit annertunerusumik. Akuerineqartariaqarpunga. " (KL)

" Suliffeqarfimmi aningaasarsiat agguataarnerisa qanoq ittuuneri kingorna tusarnikuuakka. Suiaassutsimut attuumassuteqartut qularinngilara" (KL)³

Oqaluuseriaaseq aamma unamminarsinnaavoq. (Arnat) aqutsisutut atorfillit? Isikkortik aallaavigalugu assuarnartumik oqaluunneqakkajupput, imaluunniit oqaluunneqartarput nikanarsagaasutut misigititsisumik. Oqaluuseriaatsit oqaatsinik "angut"-mik "arnaq"-millu imaqaanngitsunik. Assersuutigalugu:

"Suleqatigisaqarnikuuvunga uannut asasaaqqamik taajuiinnavissumik. Oqarfigaara asasaaqqamik taajussappanga uanga aamma anguteeqqamik taajussallugu. Killiliivunga. Illalaarluni qisuariarpoq. Nikanartumik pissusilersortartooq oqarfigaara. Aperialugulu angut peqatiga asasaaqqamik taassaviuk?" (KL)

"Aatsaat oqaluuserisaleratsigu. Taamaattumik naalattuuniarsarisutut nuimasuuniarsarisutullu isigineqartarpugut. Taavalu aperineqartarluta piariffigineqarsinnaannginnersugut. Siulersuisooqatigiinnili taqassinartunik tusaarusunngilanga. Pimoorussilluta sulinnarsinnaanngilagut?" (KL)

Saniatigut angutit aamma oqaatigaat, arnat amerlasuut ataatsimoortsillugit oqaluuserisaasa angutit tunuattittaraat. Angut aqutsisutut atorfilik oqaluttuarpoq:

"Suliffeqarfitsinni arnat amerlapput, oqaluuserisartagaallu naalanngitsuusarlutik. Arnat sulisorisagut namminiussuseqarsinnaaneq pigaat, tassanilu naalanngerujunnerit pisarlutik. Angutit pillugit taama oqarnissara qunugissagaluarpara" (ML)

Toqqaannartumik kanngutsaatsuliornerit pisarnerinik aamma assersuutissaqarpoq, assersuutigalugu arnap ataatsip oqaluttuaraa:

"Ittoqarnikuuvunga uannut eqisimaarinnikkusuttartumik. Eqisserusuttarpoq, eqisimaarlunilu ingerlarusuttarluni. Tamanna iliuuseqarfigisariaqarnikuuara. Taassuma kingorna pitsaajunnaarpunga immikkoortinneqarlungalugu. MeToo-mut atatillugu eqqarsaatiginikuuara. Angutip tununniit iviangikka tigugai aamma misiginikuuara" (KL).

Tiingaffigitinnerit taamaattut suliffeqarfiup iluani akuerineqarsinnaasut qaangerpaat, tamannalu eqqartorneqartariaqarpoq. Oqallinneq taanna pingaartinneqassaaq, kinguneqartitsissallunilu. Tamanna angutip aqutsisutut atorfillit ilaasa aamma oqaatigaa, oqaluttuarporlu:

"Angutit arnanut tiingasartut arnanit angutitut tiingasartunit amerlanerupput. Tamannalu iliuuseqarfigineqartariaqarpoq. Ullup qeqqasiornermili eqqartugassatut inissinneqaraangat. Taava pimoorunneqanngilaq." (ML)

³ "2020-mi arnat agguaqatigiisillugu ukiumut 231.000 DKK akissarsiarisarpaat, angutit 292.000 DKK. Taamaasillutik nuna tamakkerlugu angutit 26%-mik annertunerusumik akissarsiaqarput" (Naatsorsueqqissaartarfik, 2022, p.28)

Inuiaqatigiinni ileqqutoqqat suliffeqarfiit aqutseriaasiinut sulisoqarnermillu periusiinut sinaakkusiisarpuit

Immikkoortumi uani paasinnittaaseq ersersinneqartoq suliffeqarfinni naligiissitsinermut ajornartorsiutip arnap inuiaqatigiinni inissisimanissaanik isiginnitsaatsimit ajoquserneqarneranik ersersitsivoq.

Inuiaqatigiinni aaqjissuussaanerit oqariartuutigineqartartullu arnat suliffeqarfinni periarfissaqartinneqarnerinut sunniuteqartarneri peqataasut eqqumaffigaat. Immikkoortumi uani inuiaqatigiinni paasinnittaatsit ileqqutoqqallu suaassutsimik immikkoortitsisut sammineqarput.

Misissuinermi misigisartakkat nassuiarneqartut takutippaat, inuiaqatigiinni ilaqutariinnilu ileqqut unammillerneqartariaqartut, arnat suliffeqarfinni inissisimanerat pitsanngorsaavigineqarniassammat. Arnaq aqutsisutut atorfilik ima oqaluttuarpoq: *”Arnat ilaat angutit pisinnaatitaaffii naligalugit pisinnaatitaaffeqanngitsutut misigisut eqqumaffigaara. Inuiaqatigiinni tamanna eqqartorneqartariaqarpoq. Inunngornermiit immikkoortititaannginnissaq inuiaqatigiinnit sulissutigineqartariaqarpoq. Meeranermiit misigissuseq taanna pigigaanni ajortoqarpoq”* (KL). Taamaattumik misigisat naligiinnginnermut tunngasut pillugit paasisaqarnerunissaq oqaaseqarnerunissarlu pisariaqartinneqalertarput, pitsaasumillu ineriartortoqassappat misigisani taamatut ittuni qanoq oqaaseqartoqarsinnaaneraniq qanorlu iliortoqarsinnaaneraniq ilisimasaqartoqartariaqarpoq.

Ineriartornerup suaassutsikkullu naligiinnginnerup sorsunnissaa angutit, arnat suliffeqarfiillu kisimik akisussaaffingnikkaat isiginiarneqartariaqarpoq, inuiaqatigiilli tamarmik suliassaraat. Angutinut/arnanut isiginnittaasitoqqap suliffeqarfinni atugaasup sularinerani inuiaqatigiinni paasinnittaaseq pingaaruteqarpoq. Arnaq aqutsisutut atorfilik oqaluttuarpoq *”... illoqarfinni annerni arnat siuarsimasupilussuupput. Inuiaqatigiinnili minnerni angutit suli naalagaapput. Taakkua imminnut ungasipput. Inuiaqatigiinni minnerni angutit tassaapput inuussutissanik pilersuisut”* (KL). Angutip aqutsisutut atorfillip ataatsip erseqqissarpaa arnat angerlarsimaffimmi suliassaannik isiginnittaasitoqqap allanngortinnissaani arnat namminneq aamma akisussaaffeqartut, oqarlunilu *”Taqussat pitsaanerpaanissaat arnat iperartariaqarpaat.”* (ML). Aaqjissuussaanerimi arnat angutillu sularisartagaannut isiginnittaasitoqqap sunniuteqartarnera arnat aqutsisutut atorfillit apersorneqartut arlallit nassuiarpaat. Tamanna piginnaasanik isiginninniarnermi, suliassanik agguataarinermi suliaqarnernilu atuuppoq. Arnap aqutsisutut atorfillip oqaluttuaraa, susassaartut pisortamut saaffiginnissuteqarniaraangamik arnaq avaqquttaraat, taavalu *”Pisortap kinaassusaanik naatsorsuuteqarneq pisartooq. Arnaq taanna pisortaasooq eqqarsaatigineqarneq ajorpoq. Taanna angutaasimassaaq”* (KL). Kiap aqutsisuuneraniq naatsorsuuteqartarneq angummit aqutsisutut atorfilimmit aamma ilisarineqarpoq, taannalu oqaluttuarpoq:

"Arnap aqutsisutut qanoq ittuuneranut isiginnittaaseq aamma pineqannguatsiarpoq. Angutit naggueqatigiinnut isiginnittaasitoqqamik peqartut arnamit aqunneqarnertik qanoq igivaat. Sumiiffik mikinerutillugu taama eqqarsarneq annerusarpoq. Tamanna ajornartorsiutigaarput" (ML).

Arnat siuariartornerat angutit arnallu eqqumaffigaat, aqutsisutullu atorfilik oqarpoq *"Arnat aqutsisussatut piukkunnaatillit amerliartuinnarput. [...] arnat atorfinittut amerliartorput. Kikkut tamarmik inissaqartariaaqarput, qaffasissumillu atorfinissinnaasariaaqarput"* (KL). Inuiaqatigiinnili isiginnittaasitoqqanik piiaanissaq pisariaqarpoq, taakkumi aporfilersuinnarput. Arnaq aqutsisutut atorfilik oqaluttuarpoq *"Meerartaarnermi sulinggiffeqarnerit, meeraqarneq, angerlarsimaffimmilu ileqqut"* (KL) suliffeqarnerup ataqatigiisinnissaanik ajornakusoortitsisinnaasut. Erseqqissaatigaali meerartaarnermi sulinggiffeqarnerit atuuttut arnap meeqqamik paaqqutarinnittutuaanissaanik attassisuusut, taavalu *"Angut sooq meerartaarnermi sulinggiffeqarnissaa suli apeqqutigineqartarluni."* (ML). Meerartaarnermi sulinggiffeqarnermut aaqqissuuseriaatsit allanngortinnissaay pisariaqartoq angutip aqutsisutut atorfillip ataatsip aamma oqaatigaa:

"Maani inatsisit tungaatigut arnaq salliunneqartarnera ajornartorsiutaavoq. Naligiimmik agguarneqarani." (ML)

"Inuiaqatigiinni aaqqissuuseriaasitsinnut tunngavoq. Meerartaareernermi sulinggiffeqartussaq tassaavoq arnaq, inuttullu atugarisanik aallussisussaq. [...]. Kisianni anaanaasup suliffimmut uteqqinniarneranut aamma ajornakusoortitsivoq. Qanga pissutsinut tulluurtunik arnanut naatsorsuuteqartoqartarpoq" (ML).

Sulisussarsiortarnermut tunngatillugu piginnaasat sammineqarput. Angutit arnallu isumaqatigiissutigaat piginnaasat naleqquttut suunerinik isiginneriaaseq siammasinnerusariaqartoq – suullu piginnaasaqalersitsisarnersut. Taanna aqutsisumit erseqqissumik oqariartuutigineqarpoq: *"Atorfiit akisussaaffiillu ilai ima uannut eqqarsalersitsisumik nassuiarneqartarput: atorfik taanna pitsaanerpaamik sulisussarsissagutsigu suna taava pingaartissavarput."* (KL). Unamminartoq arnat nassuiaatigisaat unaavoq, atorfinni assigiinngitsuni piginnaasat suut tulluarnerinut paasinnittaaseq annikitsuararsuusoq, taannalu atorfimmud qinnuteqartunik, atorfimmud pingaaruteqartunik allanik piginnaasaqartunik, immikkoortitsisinnaalluni.

Piginnaasat pillugit eqqartuinerunissaq pingaaruteqarpoq, ingerlatseriaasitoqqani aqutseriaasitoqqanilu piginnaasat nassuiarneqartut atornerqarnerusartut qaangissagutsigit

Angutit arnallu misissuinermi peqataasut ilisimalluarpaat qanga periutsit allanngortittariaqarlugit, taavalu paasinnittaatsit inuiaqatigiinni suliffeqarfinnilu ilusilersuisuusut allanngortittariaqartut. Aqutsisutut atorfillit oqaluttuarput:

"Qullersaqarnikuuvugut ukiorpassuarni suliat aalajangersimasumik ingerlanneqartarnerinik sungiussinikunik. Ilaallut isumakuluutigineqartut paasiniartarpagut, taamaammallu aperisarluta."

Taamaattumik sammisamut mianernartumut peqataanera isumakuluuteqarfigalugu malugisinnaavara”
(KL)

”Akuunerma akuersarneqarnissaa akuutinneqarnissaralu naatsorsuutigaakka. Pisortarli pissusitoqqanik atuutsitsisoq misigaara. Nutaanut akerlilersueqqajaalluni, pisarnertut suleriuseqarluni. Piviusumi nutaami inuugaluarluta allannguerusuttoqanngilaq.” (KL)

”Immaqa pisarnitsitut iliortaratta. Aqutseriuseq ukiuni 100-ni angutit naleqartitaat aallaavigalugit ineriartornikuvoq. Arnanut pilerinarsassagutsigu suna eqqarsaatigeqqittariaqarparput?” (ML)

Arnaq aqutsisutut atorfillip suliffeqarfimi suaassusermut sulisussarsiornermullu periusaa oqaluttuaraa:

”Immikkoortortaqarfitsinni nutaamik suleqatitaassagaangatta suaassuseq soorunami isiginiartarparput. Suliassat soorunami suliarisinnaasariaqarpaat. Suliassat naammassisinnaasariaqarpaat, suaassuserli aamma isiginiartarparput. Taannalu suleqatigiinnut tulluurtuunersoq. Inuup taassuma immikkoortortaqarfimmi nalerisimaarsinnaanissaa tunniussaqaarsinnaanissaalu isiginiartarparput, taavalu piginnaasat pisariaqartinneqartut piginerai.” (KL)

Unammitartuujuartorli aamma tassaavoq inuiaqatigiinni inukitsuni inuit sulisinnaasut killeqarmata, taamaattumik naligiissitaaneq eqqarsaatigalugu atorfinitsitsiniarneq tamatigut pineq ajorpoq, taamaattumillu *”Anguniagaqarnissaq inuiaqatigiinnut inukitsunut ajornartorsiutaavoq”* (ML).

Piukkunnartunik sulisoqarniarnermut ajornartorsiut tamanna peqataasunit arlalinnit eqqaaneqarpoq:

”Isumaqaarpunga sulisussarsiornermi toqqammavigisarput killeqartoq.” (ML)

”Suliffeqarfinni agguataarissagutta, ilinniarfinni agguataarinissaq taava aamma sammissavarput. Pilerisutsissinnaanngikkutsigimmi?” (ML)

”Suliffeqarfinni assigiinngitsuni arnat amerlassusaat naatsorsortarparput. Ulluinnarni tamassuma qanoq ataqatigiinnera eqqartortarparput. Ilaatigut pisariaqartitat aallaavigalugit iliuuseqartariaqartarpugut” (KL)

Atorfinitsitsiniarnermi suaassutsip eqeersimaarfigineqarneranut tunngatillugu arnaq aqutsisutut atorfillip nalaatsortumik ingerlasarnera ilimagaa: *”Atorfinittut angutaanersut arnaanersulluunniit eqqarsaatigineq ajorunarpai. Piginnaasat isiginiartannguatsiarpai. Nalaatsornerinnaasannguatsiarpoq.*

Eqqumaffigigunanngilaa” (KL), arnallu alla oqaluttuarpoq: *”Pisortarisatsinnut attaveqarnera pitsaavoq, siunissamullu isiginiartuuvoq. Assigiinngissitaarneq piumasaraa. Taamatut oqareerlunga oqaatigissavara suli angutinik pisortanngortitsisarmat.”* (KL). Nalunaarusiami uani sammineqartoq oqaaseqaatip uuma ersersippaa, tassa piginnaasat siammasissumik isiginiarneqarnissaanut piumasoqartoq, piginnaasanillu isiginnittaasitoq pigiliutiinnarneqarnikoq atuutiinnartarpoq, atorfinitsitsiniarnermilu periusitoqqat ingerlateqqiinnartartut.

Atorfinitsiniarnermi pissutsit ilaatigut imminnut akerleriittut arnanut aqutsisutut atorfilinnut qulalersitsisarput, piginnaasanik isiginninniarnernut ileqqutoqqat allanngortinnissaannut ilumut piomassuseqartoqarnerseq, arnarlu aqutsisutut atorfilik oqarpoq:

” Arnat amerlanerit atorfinittarnerinut ataqqinnineq tikilluaqqusinerlu misigisarpara. Tunngavippiaatigulli aaqqissuussaannermut tunngasunik oqallinnerni, taavalu qanoq atorfinitsitsisarnissaq arnallu amerlanerusut qanoq atorfinitsinnissaanut tunngasunik oqallinneq piginnaasanik pitsaanerpaanik peqarnissatsinnut sangutinneqapallattarpoq.” (KL)

Saniatigulli aamma suliffeqarfeqarpoq piginnaasanut isiginnittaasitoqqamik atorunnaarsitsisunik, suullu piginnaasaqalersitsisarnerinik paasinnittaatsimik annertusisitsisunik:

”Meerartaarnermi sulinngiffeqarneq piginnaasanik pilersitsisutut isigaarput. Piginnaasanik paaanngilaq. Inuussutissarsiornermi utikannerup ilagigaa akuersaartariaqarparput. Meerartaarnermi sulinngiffeqarnermi ilikkagassarpassuupput” (ML).

Aaqqissuussaaneq angutitut tulluarsagaq

Arnat aqutsisutut atorfillit nassuiaatigaat Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit amerlasuut ittuuneqarfiusartut aamma/imaluunniit angutitut tulluarsagaasartut, arnallu sunniuteqarniarunik pissutsit atuuttut oqaatsillu atorneqartartut tulluarsarfigisariaqartaraat. Tulluarsarnissaat suliffeqarfimmi sunniuteqarnissaannut atorfimminnilu qaffatsinneqarnissaannut pingaaruteqarpoq. Suliffeqarfiit assigiinngitsut akornanni pissutsit soorunami assigiinngillat, suaassutsillu assigiinngissusaat oqartussani suliffeqarfinnilu minnerni annikinnerusarpoq. Angutit arnallu oqaluttuaraat suaassutsikkut immikkoortitsineq immikkoortortaqaarfimmi suliffeqarfinnilu assigiinngitsuni pinerusartoq. Suliffeqarfiit annerit qanganisaanerusullu aaqqissuussaaneq angutitut tulluarsagaanerusarpoq, suliffeqarfiit minnernut ineriartortuurtunullu sanilliullugit. Suaassutsikkut naligiinnginneq taamaattumik nikerartuuvoq, sumiiffillu apeqqutaalluni.

Ilisimatusarnerup takutippaa aaqqissuusseriaaseq atuuttoq assigiinngissitaarnermut sinaakkusiinermut sunniuteqartoq, aaqqissuussaaneq milu sinaakkutit iliuusissatut periarfissanik aalajangiisuusartut (Gherardi, 1995). Isiginiarneqartoq tassaavoq, aaqqissuusseriaatsip nutaamik eqqarsaatiginissaa, isiginnittaatsit amerlanerusut inissaqartilerniarlugit. Tassa imaappoq arnat allanngortinnissaannik isiginninneq suliffeqarfiit ineriartortinnissaannik isiginninnermut saatinneqarnissaa eqqumaffigineqartoq.

Arnat aqutsisutut atorfillit amigarneri ima eqqartorneqartarput nassuiarneqartarlutillu, arnat namminneq tamanna qinigarigaat, arnallu aaqqissuussaaneq maliguutiinnartussatut naatsorsuutigineqartut. Arnat aqutsisutut atorfillit misigisarput "kusanartunik atisaqarnissillutik", tassa imaappoq tulluarsarnissartik, oqaatsitik tulluarsarnissaat, angutitullu atikkorsorlutillu pissusilersornissartik naatsorsuutigineqartartoq, suliffeqarfimmut tulluarsassagunik. Arnat amerlanerit qanoq angutit piumasaat aallaavigalugit tulluarsaquneqarnerminnik assersuutissaqarput, tamannalu iluaattoq, peqataassagunilli pisariaqartoq. Tamanna arnat aqutsisutut atorfillit arlallit nassuiarpaat, oqaaseqaatillu arlallit uani ataatsimoortinneqarput:

"Tassani angutit atorfikkaat misilittagartuut akinissaannut piareersimanissaq pisariaqarpoq. Pissutsit aalajangersimasuupput, unammillernerujussuullutik. Nukikka takutittariaqarnikuuakka, akillorissaarlunga kisitsisinillu takussutissiillunga."

"Suliffeqarfinni aaqqissuussaannerni angutitut tulluarsakkani arnanik sulilertoqaraangat ajalusoortoqartarpoq. Immaqa tassaniippoq sequtserisoq. Imaanngilaq arnaanera ajoqutaasoq. Suleqatikka aamma taama eqqarsanngillat. Periutsilli tunngaviillu angutit utoqqaat qaqqortumik amillit aallaavigalugit ineriartortinneqarnikuupput"

"Isumaqatigininniarnissannut piareersaraangama angutit silarsuaanni isumaqatigininniarnissara piareersartarpara. Arnammi aallaavigalugit sulinissaq qanorlu inissaqartitsisinnaanersugut eqqartorneqarnikuunngilaq [...] Naligiissitaaneq ima eqqarsaatigineqaqqajaasarpoq angutit aallaavigalugit suleqataanissarput"

"Periutsit angutitut tulluarsagaanerusut atortariaqarpagut. Suliffeqarfimmi angutit amerlanerussuteqarpata periutsit angutitut tulluarsakkat atuupput".

"Aallaqqaammut tunuarsimaakujuppunga. Attortilaarpunga aalajangigassallu sakkortugalugit. Uangali eqqarsartaatsinni allannguinnissara pisariaqarnikuuvoq taamatut oqalullungalu pissuseqassaguma. Ataannarniaraanni tamanna pisariaqarpoq."

"Periutsit angutitut tulluarsagaanerusut atortariaqarpagut. Suliffeqarfimmi angutit amerlanerussuteqarpata periutsit angutitut tulluarsakkat atuupput". (KL)

"Iluaanarutissanik tunngavilersuineq ilinniarnikuuara. Tunngavilersuutit tamakkua pisariaqarmata" (KL)

"Uppernarsaasariaqarlunga maluginikuuara. Naluara ukiukka tassani pissutaanersut, imaluunniit arnaanera." (KL)

Arnat naleqartitativ akigalugit suliffeqarfinni pissutsitut atuuttunut naaperiuteqarnissaat qulaani allassimasut nassuiarluarpaat. Taakkua ilaatigut qasoqqanermik kinguneqartarput, taamaattumillu tunniutiinnartariaqartarlutik isumaqatiginngisaminnullu akuersaaginnartariaqartarlutik. Arnat naleqartitanut angutitut tulluarsakkanut isumaqatiginngisaminnut nalimmassartarnerat nassuiarneqarpoq, sulissagunimmi nalimmassartariaqaramik. *"Periutsit angutitut tulluarsakkat"* arnanit nassuiarneqartut suleqatigiinnernut nutaanik isumaqatigininnermi periusaapput, qanorlu uppernarsaasassanersut. Angutit uppernarsaatit annertussutsimut kisitsisinullu tunngasut tunaartarinerusaraat arnat nassuiaatigaat.

Aqutsisutut atorfillip oqaluttuaa ataani allassimasoq arnarpasuit aaqqissuussaannermut tunngatillugu unammillernartittagaanik takussutissiivoq:

"Kiatimik qarlinnilluunniit naammagisannik nassaarniarnissara unamminartittarpara. Qarlinnik naammagisannik noqqaagaangama ingasagineqartarpunga. Oqartariaqarnikuuvunga suliffeqarfimmi arnarpassuusugut taavalu sooq arnanut tulluartunik sulliseqannginersugut. Tamanna pissusissamisuunngilaq. Tamatta inissaqartariaqarpugut, aamma angutit suliffigisartagaanni arnat inissaqartariaqarput. Taanna oqallisigisariaqanngilarput. Oqariartuutit paasitinnissaa ajornarnikuuvoq. Inuit oqaaseqaratik angutit qarliinik atisiinnartut kakkattuunikuupput. Uanga isumanni kakkangillat." (KL)

Nassuiarneqarpoq aamma arnat aqutsisutut atorfillit suleqatiminnit angutaasunit ilungersornerussallutik pinaasernerussallutillu misigisartut, ataqqineqarnissartik sunniuteqarnissartillu angussagunikku. Arnaq aqutsisutut atorfilik pisimasumik oqaluttuarpoq:

"Oqartussaassuseqarlunga aalajangiisussaassuseqarlungalu iseraangama, suleqatinnillu angummik ilagisaqaraangama aperisarpaat: praktikkertumik nassarpi? Imaassinnaavoq inuusukkama taama oqartut, kisianni aamma arnaanera pillugu taama oqartarput. Tamanna tupaallaatiginikuuara. Imaqarniliortutut praktikkertutullu nalilerneqarnera. Tamanna sukataarutiginikuuara. Isaruartaarnissara eqqarsaatiginikuuara. Qanoq isikkoqarnera eqqarsaatiginikuuara. Atorfilittut pimoorussisutut akuerineqanngilanga. Suleqatinnut angutitut sanilliullunga aalajangersaajuartarnikuuvunga." (KL)

Arnat aqutsisutut atorfillit nutaamik oqaluuserisassanngortitsinissamik sukataaruteqarput, oqaluuserisassat annerusumik taavalu iluanaarutissanik tunngavilersuinernit inissaqartitsinerusut, aqutseriaasermut ataatsimut isiginninnerusinnaasunik:

"Aqutsisut akornanni suleqatigiikkaangatta angutit kaaviiaartitat kisitsisillu sammisarpaat. Uagut sammisarparput inernerit annertuut angussagutsigit ilaqutariit ilaatittariaqarigut. Oqimaaqatigiinneq taanna mianernarpoq. Kaaviiaartitat eqqarsaatigisarpagut, kisianni aamma makittussanik suliaartortussanillu inoqartoq eqqarsaatigisarpagut. Taakkua angerlarsimaffimmi aamma inuuneqarput. Tamakkua suliffimmi eqqartornissaat akuerisaanerulernikuuvoq, inernerit pitsaasut kisiisa pinnagit." (KL)

Aqutsineq angutitut tulluarsakkap aallaavigiinnarneranit annerusoq arnat ilisimalluarpaat, eqqumaffigivaallu *"Aqutsineq pitsaasoq aamma... allarpassuarnik imaqarmat"* (KL).

Aalajangiinerit angutit klubbianni pisarput

"Angutit imminnut illersugarisarnikuupput, silatunerusugut nalunnginnamillu. Taamaattumik peqatigiiliornikuullutik. Arnamik ilannguttoqarpas, arnat tiguaassammata – taamaasillutalu arnat amerlanerussuteqalissagatta." (KL)

Ilisimatusarnerni siusinnerusut Kalaallit Nunaanni aqutsinermut tunngasut nassuiarneqarpoq, aqutsisut akornanni ataqtigiiat qanoq pingaaruteqartiginersut, ataqtigiiarnerillu periarfissanik unaminartunillu qanoq pilersitsisarnersut. Ataqtigiiarnerit attaveqaatinik qanittunik tatiginartunillu tunngavilinnik sukkaasuumik aalajangiinissanik pilersitsisarput. Attaveqaatit, periarfissanillu pilersitsisarneri, suliffeqarfiit iluini suleqatigiiffiillu assigiinngitsut akornanni aqutsisut peqataaffigisaanni ersittarput (Rasmussen & Olsen, 2020, 2021).

Arnanut aqutsisutut atorfilinnut attaveqaatit aamma pingaaruteqarput, aalajangigassallu tulluarsarnissaannut qanoq suleqatiminnut angutinut arnanullu attaveqartarnertik nassuiarpaat. Attaveqarnerilli killeqarneri aamma misigisarpaat, ilaatigummi piginnaasat annikinnerusumik isiginiarneqartarmata, attaveqaatillu annerusumik atuutsinneqartarlutik, attaveqaatinilu eqqortuni peqataangikkaanni sunniuteqarsinnaanaviaratic. Arnar aqutsisutut atorfillip oqaluttuaraa *"Nuummi attaveqaateqanngikkaanni immikkoortinneqassalluni"*, nangillunilu *"Piginnaasanut tamanna qanoq attuumassuteqarami? Sooruna attaveqaatit aalajangiisuussasut? Attaveqaateqanngitsut amerlasoorpassuupput, taamaammallu aalajangeeqataasinnaatitaanatik"* (KL).

Pilersitanik attaveqaatigeeqarpoq aalajangiiniarnerni ersarissumik peqataatitsisunik, kisianni aamma pisortatigoortuunngitsumik attaveqaateqartoqarpoq, taakkualu arnanit aqutsisutut atorfilinnit *"angutit klubbiannik"* taaneqartarlutik. Arnaq aqutsisutut atorfilik oqaluttuarpoq *"Angutit klubbianni pisut matoqqasumi pisarput. Piginnaanerujussuuvoq. Siullertut assigiinnik soqutigisaqaqatigiupput. Amerlasuut taamaapput. Tamarmik angallateqarput. Piniariartarput. Avataanit katisimasartutut matoqqasutut isigaakka. Avataanit isigalugu piginnaaniliupput."* (KL).

Matoqqasumi pisut tunngavigalugit aamma arnat aqutsisutut atorfillit aalajangiinernut peqataatinneqannginnertik maluginiarpaat, oqallinnernut peqataatinneqarneq ajorput aalajangiinerit pisortatigoortuunngitsumi pisarmata. Arnaq aqutsisutut atorfilik oqaluttuarpoq *"Oqaaseqarfigineqanngitsumik pisunit immikkoortitaaneruvoq. Unikkallarnermi aalajangiinerit pisarput, taava ilisimatinneqaannartarpugut. Ataatsimiinnerup kingorna paasisarpara. Aalajangiinerit imminnermi ajorneq ajorput, suleriuserliuna ajortoq. Taamaattoqaraangat immi illersulertarpunga. Suaassuseq atorfillu tassani pineqarput"* (KL).

Suliffeqrfinni pisortat amerlanerit angutaanerisa sunniutaat arnat aqutsisutut atorfillit ilisimavaat, tamannalu arnat tikilluaqqusaanerannut isiginnittaasertillu atorlugu aalajangiinernut peqaataatinneqarnissamut periarfissaqarnerminnut sunniuteqartoq, tamannalu *"unammillernarpoq"* (KL). Imaanngilaq pisorta qarfiit matoqqasusut, *"Kisianni sulissutiginerusussaavarput. Imaanngilaq arnat qaqaataannik siunnersuutaannillu mattussisoqartoq. Misigisarparali sukataarnerussallunga, tunngavilersuilluarnerussallunga, suliassanillu eqqartuinerussallunga. Taamaattumik sukataarnerussaagut, oqaluuserisassanik qaqaatsissagutta annerusumik suliniuteqassaagut"* (KL).

Arnat aqutsisutut atorfillit aaqqissuussaanermi aqutsinermilu suleriaasiat aqutseriaasiallu

Aqutsineq amerlanernit nassuiarneqartarpoq sumiiffimmut attuumassuteqartoq, attaveqarnermiittoq, isiginnittaatsillu tamarmiusup isiginiarneraniittoq. Arnat aqutsisutut atorfillit siammasinnerusumik aqutsinermut isiginnittaaseqarput, suliffeqarfiullu anguniagai akunnaatsumik anguneqarsinnaasumit annerusumik isigisarpaat. Ima isumaqarpoq sulisut sammivimmik aalajangeeqataanissaminnik periarfissaqassasut. Tassani aamma arnat aqutsisutut atorfillit suliffeqarfimmi pisunik ataqatigiissaarinermik pilersitsisut takuneqartarput, suleriuseq aalajangersimasoq attatiinnarnagu. Unammillernartunik tunaartaqarnikkut tamanna ersertarpoq, ajornartorsiutillu suliarinissaanut suut pisariaqartinneqarnersut isiginiarneqartarluni, periusitoqqat naliginnaasullu uteqqiinnarnagit. Isiginnittaatsimi tassani arnat aamma nassuiarpaat, suliaminnik pitsaasumik tunniussaqaqarnertik ukkassinertillu angutinit suleqatiminnit allaanerusoq. Arnat oqaluttuaraat angutit annerusumik qanoq pisariillisaanissamik eqqarsaatersuuteqartarnersut, imaappoq suliassat pisariillisaanissaat sunalu tamarmi isiginnittaasianni uteqqittoqarnissaanut tatiginnittut. Suliffeqarfimmi isiginnittaaseq siammasissoq arnat aqutsinermut suleriusaannullu isiginnittaasiannut atavoq, tassani tamakkiisumik isiginninneq pingaaruteqarluni. Aqutsisut suliassanut eqqumaffiginninnerat naammassinnissinnaanerallu suaiaassutsimut attuumassuteqartut isumaqarput.

Tamakkiisumik isiginninniarnermik uukkataqarnerup takutippaa, aqutsineq attaveqarnernut napparissunut nallarissunullu tunngasoq. Suleqatigiinnerni nallarissuni immikkoortortaqaqarfimmi sulisut peqataasarput, tassani aqutsisup sulisut suleqatigiillu suliassamik pingaarutilimmik paasinninnissaannik ikorfartussallugit. Aqutsineq nallarissoq aamma suliffeqarfimmi aqutsisut allat suleqatiginissaannik ilaqarpoq. Immikkoortortaqaqarfiup qanoq ingerlalluarnissaanik suliffeqarfimmi paasisitsiniarnermi attaveqarnerit napparissut atorineqassapput (Kalalalit Nunaanni Aqutsineq, 2021).

Arnat aqutsisutut atorfillit suliffeqarfinni qanoq tamakkiisumik isiginninniarnertik nassuiaateqarfigaat. Tamanna naammassissagunikku *"Suliffeqarfiup ineriartornissaa soqutigisariaaqarpoq"* (KL). Tassani piumasagaataavoq suliat sukallu akimorlugit suleqatigiittoqarnissaa. Nassuiarpaat tamanna oqaatigissallugu iliuuseqarfiginissaanit ajornannginnerusoq, angutimmi suleqatitik suliaminnut isiginnittaaserisaminiiginnarnissaminnut ilimanaateqarnerusut, pisariillisaanissarlu anguniagarinerusaraat. Tamanna uani nassuiarneqarpoq:

"Suleqatima [...] suliassaminnik pitsaasumik tunniusimasumillu naammassinninnissaat tatigaara. Tamatigulli eqqortumik sulisarnerat tatigineq ajorpara. Ukkatarisaat annikippallaartarpoq. Tamakkiisoq isiginiarneq ajorpaat, taamaattumillu pitsanngorsaangaarneq ajorlutik." (KL).

"Aqutseriaatsitoqqat ator neqarput. Suliffeqarfinni qullersanik inissiisarneq taanna atoraanni, suliamut ukkassineq katanneqartarpoq, namminerlu inissisimavigisamik ukkassineq atuuttarluni. Misigisarpunga oqallinneq uannut tunngasartooq, uannullu pitsaaneq isiginiarneqartartoq suliffeqarfimmut pitsaaneq isiginiarneqarani" (KL).

Ajornartorsiutinik qalluilerner mi aamma angutinu tullaarsaaneq atuuttarnera arnat aamma oqaluttuaraat, tamatigullu isiginnittaatsit assigiinngitsut inissaqartinneqarneq ajortut. Arnaq aqutsisutut atorfilik oqaluttuarpooq *"ilaasa pisarnertut periutsit atortaraat. Oqaruma ilaasa, isumaqarpoq angutit. Taanna misissornerorusupara. Tassanili angutinu tullaartumik ingerlariuseqarneq malugineqartarmat"* (KL).

Arnat aqutsisutut atorfillit oqaluttuaraat isiginnittaatsit assigiinngitsut pisumut ajornartumut paasinninnissamut qanoq pitsaanerusumik periarfissiisarnersut. Aqutsineq taamaasilluni narlumoortuinnarmik naatsumillu isiginnittaasilimmik, ajornakusoortumillu pisariillisaaniarsarinngitsumik, aqutsineruinnarnani ajornartorsiummik ukkatarinninneruvoq. *"...Qulaatungaanit isiginiartuarneqassaaq, siumoortumillu "aqqutip ataasiinnaanissaanik aalajangiusimasoqassanani."* (KL)

Arnat oqaatigaat, ajornartorsiut naammassiniagassaaq pillugu suliffeqarfimmi immikkoortunit assigiinngitsunit ilisimasaqartoqarpoq, aqutsinermilu paasissutissanik suliassamut assigiinngitsunik isiginnittariaaseqartunik naleqquttunik ilisimanissaqarnissaq pingaaruteqartoq. Arnat aqutsisutut atorfillit oqaluttuarpooq:

"Aqutsisuuninni piffissaq tamaat peqataanissaq pingaartinnikuuara. Allaffinniiginarneq ajorpunga. Sanasumik imaluunniit pisortamik pissarsissagaluarumaluunniit. Oqaloqatigiinnerit taakkua paasissutissanik iliuuseqarfigisinnaasannik tunisarpaannga. Kantiinamiittarpunga aamma pisunut malinnaallunga." (KL)

"Pingaartitama ilagaat peqataatsineq" (KL)

"Ulluinnarni suleqatit oqaloqatigisarneri malitsilinnillu oqaloqatigiinnerit." (KL)

"Peqataaneq. Immitsinnut iserfigiuartarputgut. Uannut tatiginninnerat aallaavigalugu sammisariallit paasisarpakka. Tatiginninneq annertoorujussuaq malugisarpara. Nalunngilaat ilisimasaqarusuttunga, suullu ilisimasaqarfigerusunnerikka nalunngilaat, illuatungaatigullu aamma nalunngilara suut ilisimasaqarfigerusunneraat. Tatiginnippu immitsinnullu susassareqatigiippugut. Tassaniikkaangama takkuttarpoq. Taamaasillunga tamakkiisumik isiginnissinnaanera ilimagaara. Arlaannut peqataatinneqannginnissara ernummatiginngilara." (KL)

Tamakkiisumik isiginnittaaseqarnissamut paasinninneq uani ersertarpoq, arnat aqutsisutut atorfillit piujuartitsisunik iluarsisutinik pilersitseqatigiinnissamik taavalu suliassat akimut itisilerlugit sularineqarnissaannik nassuiaateqaraangata. Suliassanut tamakkiisumik isiginninniaraanni pisumut

paasisutissat paasisimasallu naleqquttut pilersinneqartarput. Aqutsisulli aamma eqqumaffigaat aqutsineq iliuseqartariaqarnermik ilaqartoq, pisumut tamakkiisumik paasisimasaqanngikkaluaranniluunniit.

Aqutsisuoq ima nassuiaavoq:

"Ilaatigut ajornartorsiorfimmiittarpugut aalajangiiffigipallattarialinni, taamaattoqartillugulu aqutaani aaqqiissuteqartassalluta. [...] Pisuni taama ittuni eqqissimasumik sukkasuumillu aalajangiinissaq pisariaqarpoq, 100%-millu eqqortuunissaa pingaarnunani. Pisullu assigiinngitsunik aalajangiinissamut pingaarutilinnik tunngavillit sammineqartariaqarlutik." (KL).

Aqutsisut aqutseriaatsimik nassuiaateqarneranni peqataatsinissaq annertuumik sammineqarpoq, tassani ataatsimoorussineq qitiulluni, taavalu siunertat, isummat attaveqaatsillu assigiinngitsut siunissamut takorluuinnermut sunniuteqaqataallutik. Taamaattumik ilitersuiinnerani peqqusiinneranilu, pisussamut ataatsimoorussamik paasinninnissaq anguniarneqartarpoq, suliasallu tulluurtumik suliarineqarnissaa ukkatarineqartarluni. Aqutsisut atorfillit oqaluttuarput *"taamatut sulinermi kivitseqatissat anguniagaqaqatigiinnissami ataatsimoorinneqartarput. Sulersugununa? Pisussanut najoqqutassat ersarissut. Tassani suliasatta suunera, immikkoortortaqaarfittalu suna siunertarineraa. Peqataanissatsinnut suna piginnaassuseqaatigaarput? Tamanna suleqatigiissuteqarnikkut pitsaanerumik angusaqarfiussaaq." (KL). Nangittumik oqaluttuarineqarpoq "Inuit sammivimmik ataatsimik ukkasitinnissaat, inuillu ikorfartoqatigiinnissaat anguniarneqassasoq. Taamaasilluta kisimiilluta suliarisnaanngisarput kivissavarput," (KL) taamaasillutalu *"peqataasutut misigissalluta. Sulisut ataasiakkaat tamarmik peqataasutut akisussaasutullu misigissapput." (KL).**

Aqutsisut ulluinnarni aqutsinermi suleriaatsit sungiusimasat, periutsillu misilittarluarneqarnikut iperaamiarsarivaat, taavalu apeqqusiiuarnissaq tusarnaartuarnissarlu ingerlanniarlugu. Pingaartumik paasisimanngisatik tusarnaarnissaat, tassaasinnaamatami nutaaliornermik aqutissiuiinnermillu aallarniisut. Misissuinissamut ammapput, apeqqutillu nammineq akissutissaqartinngisatik soqutigisatilli ammaffigaat. Aqutsisu *"tusarnaarluaqqissaarnikkut maluginiarnikkullu taamaasiorput. Tamaaniuna susoqartoq?" (KL).* Ajornartorsiutip paasilluarnerunissaa anguniarlugu tusarnaarput, nipit, isummat ilisimasunnerillu assigiinngitsut tusarnaarlugit. Tamanna anguniaraanni *"qanimut oqaloqateqarnissaq..." [...] taavalu eqqumaffiginninnissaq inunnullu qunusuinnissaq pingaaruteqarpoq. Inuit ilaasa qanillivallaarnissartik qunugisarpaat." (KL).* Qanillinermi aamma pisunut ataqatigiinnullu paasinninnissamut attuumassuteqarmat, tassani attaveqarnerit oqaloqatigiiffiusinnaasut eqqarsaqatigiiffiusinnaasullu pilersinneqarsinnaammata. Aqutsisooq oqaluttuarpoq *"Ataatsimiinnerni taamaaliunngisaannarluni. Ullaakkorsiornermi taamaasioraanni angusaqarfiussanngimmat. Kaffisoqatigiinnermili gangimilu naapinnermi tamanna angusarpara. Inuit kisimeeqatigalugit oqaloqatiginerini. Soqutiginninneq ilumoortoq tassani pisarpoq, paasisassakkalu naleqquttut apeqquteqarfigisarpakka" (KL).*

Aqutsisut aqutseriaaseq peqataatitsisoq aqutugalugu "kusanartunik atisinngikkaluarlutik" aqutsinermik pilersitsisarput. Killormuanik ulluinnarni aqutsineq aaqqissuussaanerlu ineriartortittarpaat, ataatsimiinnerit pisortatigoortut avataatigut isummanik assigiinngitsunik paasisaqarnermikkut. Angutini takusartakkaminnit allaanerusumik oqaluttariaaseqarnissartik pissuseqarnissartillu iluarinerullugu arnat oqaluttuaraat.

Angutit sungiusimasaminnik angutit aallaavigalugit ingerlatsineq naatsorsuutigigunukku, assigiinngissut unammillernartutut misigineqarsinnaavoq, naligiissitaanermillu suaassutsimillu oqaloqatigiinnerup pitsaanerusup pilersinnissaa unammillernarsinnaassalluni.

Aqutsisut tamakkiisumik isiginninniarnermik pilersitsinissamik pingaartitsineranni attaveqaatit peqataaffigisaat pingaarluinnarput. Denzin-ip (1969) aamma Silverman-ip (1970) iliuseqarnissamik attaveqarnernik ataqatigiittunik aallaaveqartunik taavaat, taakkua oqaatsit piusut piunngitsullu susassaqtut pisunut oqaaseqarnerini pilersartuullutik. Ajornartorsiutinut paasinninnissamut attaveqaatit pingaaruteqarput, tassuunalu iliussissatut periarfissanik isiginnittaatsinillu ilisimasaqalissallutik.

Aqutsisut eqqumaffigaat, attaveqaatit peqataaffigisatit suliffeqarfimmi ataatsimoorussamik alloriarnissamut isiginninniarnernut, paasinninniarnermut nassuiaateqarniarnermullu pingaaruteqartut. Taamaattumik aamma ilisimavaat, aqutsisutut attaveqaatinik tatiginninnermik tunngavilinnik pilersitsinissaq sulissutiguassallugu, taakkua paasisimasanik aaqqissuussaanerullu ineriartornissaanik periarfissiisarmata. Taavalu "*suliffeqarfiup iluani attaveqarnissat tatiginninnermik tunngaveqassapput. Ilinnut ajunnginnerpaamik kissaassisuussapput. Illuatungaatigullu oqartoqarpat ajortoqartoq, illit upperissavat tamakkiisumik ineriartortitsinissaq pillugu taama oqartut.*" (KL).

Attaveqarnerit sunniivigeqatigiinnerillu nutaanik pilersitsisarput, aaqqissuussaaneruilu pisunut paasinninniarneq suliassanngortitsinerlu periarfissaalertarluni. Taamaattumik aqutsisut "*susassaqtunut attaveqarnissaq*" (KL) pingaartippaat, taavalu "*attaveqarnerit pitsaappata ajunngitsumik ingerlanissaq ajornannginnerusartoq. Attaveqarluarnerit suliassamik naammassinninnissamik ajornannginnerulersitsisarput.*" (KL).

Taamaasilluni aqutsineq aaqqissuussaanermit sinaakkusiinissamut sammingaatsiarpoq, - susassareqatigiiffiusumik – tatiginninnermik peqartumik, taavalu alapernaassuseqarusuffiusumik killiffimmillu unamillertumik. Aqutsisutut atorfillip uani tamanna oqaluttuaraa:

"Tassani aqutsineq attaveqarnernik pilersitsinissamut tunngavoq, angorusutatsinnut naleqartitsisumik. Suleriuseq anguniakkallu pilersitagut. Pingaarneruvorli avatinniittut taassuma nalinga aamma takusinnaassagaat. Immitsinnullu alapernaaffiguarnissarput, avatangiisinillu tamatta iluarisatsinnik pilersitsinissarput." (KL)

Saniatigut aamma attaveqarnerit unamminartuusinnaanissaat sammineqarpoq. Attaveqarnerit suliffeqarfimmiinnaq pineq ajorput, suliffiulli avataani inuunermut aamma pingaaruteqalersarlutik:

”Ataatsimiitilluta isumaqatigiinngissinnaavugut, naammassigaangattali kaantiinami nereqatigiissinnaasariaqarpugut meeqqavut allallu eqqartorlutigit. Tamaani inukittumi taanna ajornakusoorsinnaavoq, kikkummi tamarmik imminnut ilisimasariikkamik. Uannulli pingaaruteqarpoq suliffimmi isumaqatigiinngikkaluarluta, suliffiup avataani uannut attaveqaataasutit pingaartoq. Taannalu tatigeqatigiinnermut pitsanngorsaataavoq.” (KL)

Taamaattumik suliffeqarfinni oqallinnerit suliffimmut tunngatinnessaat inuiaqatigiinni qanittunnguusuni pingaaruteqartupilussuuvoq. Suliffimmi oqallinnerit attaveqarnernut ajortumik sunniuteqassanngillat, attaveqarnerimmi taakkua suliffeqarfinni suleqatigiinnerit avataaniikkajummata aamma. Aqutsisutut atorfillip oqaluttuaraa *”Maani inuit ikinngutigiuassavatit. Inuit suliffippit avataani kinaassutsit suliffinni kinaassutsinnut assigiisittarpaat.”* (KL). Taamaattumik aqutsisut aamma eqqumaffigeqqissaarpaat suliffiup avataani pisunut qanoq sunniuteqassanersoq. Attaveqarnernilu unneqqarissuunissaq pingaartittarpaat peqataasut suna pineqarnerisq ilisimaniassammatigu. Aqutsisutut atorfillit oqaatigisinnaassavaat inunnik tatigisinnaasaminnik sunik tamanik oqaloqatigiissuteqarfigisinnaasaminnik pisariaqartitsillutik. Aqutsisutut atorfillik oqaluttuarpog *”inummiq ataatsimik arlalinnilluunniit sunik tamanik oqaloqatigiissuteqarfigisinnaasaminnik peqartariaqarlutik”* (KL). Pisunik ajornartunik aamma/imaluunniit ajornartorsiutunik pitsaanerusemik paasininnissamut periarfissiiginnarani, kiserliunnginnissamut tunngavoq, sunillu tamanik oqaloqatigiiffiusinnaasumi unammillernartunik eqqartuisinnaanissamut tunngalluni. Aqutsisutut atorfillip oqaluttuaraa, qanittumik attaveqarnernik peqanngikkaanni *”unammillernartunik kisermaassisoqarsinnaasoq. Allat isumaasa tusarnissaat aamma pitsaasuuvog”* (KL). Tulluurtunik attaveqaateqarneq Kalaallit Nunaanni immikkut pingaaruteqarpoq, suliassanullu assigiinngitsunut paasinittaatsit qanoq ineriartortinnissaannut eqqumaffiginninnissaq pisariaqarluni.

Aqutsisuunissamut siunnersuutit pitsaasut suunerinut apeqqummut arnat aqutsisutut atorfillit akissutigaaat *”imminnut unneqqariffiginissaq, imminut upperinissaq, naleqartitavit ilisimanissai, iliuuseqarnissaq, alloriarnissaq, nutaanik ilikkagaqarnissamut alapernaatsuunissat, iluarineqanngitsunik aalajangiisinnaanissaq, innarlerniarneqannginnissaq akersuuffigineqarnerullu sunniisinninnissaq”* pingaaruteqartoq. Aqutsisut aqutseriasiminnik eqqaasitsuarnissaminnik sulissuteqarnerat tassani nassuiarneqarpoq.

Saniatigut aamma nassuiarneqarpoq: *”Aqutsineq sapiissuseqarnermut tunngasoq. Taanna qitiuvoq. Pisuniissaatit ajornartuni pitsaasunilu, tamaasali inissaqartissinnaasariaqarpatit. Assigiinngissuseq taanna attassinnaasariaqarpat.”* (KL).

Inerniliineq

Nalunaarusiami naligiinnermut ajornartorsiutit ulluinnarni aqqissuussaannermi ersertartut misissorneqarput. Suliffeqarfinni naligiinnermut ajornartorsiutit qanoq ersertarnerat, ullumikkullu Kalaallit

Nunaanni suliffeqarfinni naligiinnerup suaassutsillu qanoq naleqqunnerannik sammisaqarfiulluni. Misissuinermi peqataasut oqaluttuaat tunngavigalugit naligiinnermut ajornartorsiutit saqqummertut oqaatigineqartariaqarput. Nalunaarusiami Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni naligiinnermut ajornartorsiut nassuiarneqarpoq isummanillu nutaanik saqqummersitsiviulluni.

Misilittakkat tunngavigalugit Kalaallit Nunaanni suliffeqarfinni allannguinnissamut pisariaqartitsineq ersersinneqarpoq, suliffimmik assigiinngissitaarnermut tunngasunik oqaloqatigiiffiusumik suliassanullu isiginnittaatsinik assigiinngitsunik pilersitsinissamik suliniuteqartoqarnissaanut kissaataalluni. Misissuinermi peqataasut angutit arnallu eqqaavaat misissuinermi eqqartukkat suaassutsikkut naligiinnginneq assigiinngissitaarnerlu nutaanik nassuiaatissanik oqaluuserisinnaanissaanillu sakkussanik pilersitsisut, amerlasuullu eqqaavaat ajornartorsiutinik eqqartuiffiusinnaasunik oqaloqatigiinnernik pisariaqartitsillutik.

Misissueqqissaarnermi erserpoq, suliffeqarfinni ajornartorsiutit suaassutsikkut naligiinnginnermut attuumassutillit, suaassutsimut angutit isiginnittaasitoqaannut attuumassuteqartut, aaqqissuussaaneermilu akimmisaarfinnik attaassiinnartitsisut. Ima isumaqarpoq, paasinnittaasitoqqat suliffeqarfinni atugaakkajuttut, inuiaqatigiinninngaanniit atoqqitaasut. Tamanna meerartaarnermi sulinnigiffeqarnermut inatsiseqarnermi, piginnaasanut pisariaqartitanut paasinninnerni, arnallu piumasarinngisaminnik kinguaassiutitigut maluginiartarneqarnerminnik ilaatigut misigisarnerisigut erserpoq.

Suaassutsikkut naligiinnginneq assigiinngitsumik misigisaqarfiuvsq, arnat aqutsisutut atorfillit oqaluttuaraaq ineriartorneq pitsaasunik ingerlasoq, suaassutsikkulli immikkoortitsinermut assersuutissaqartoq eqqartorneqartarialinnik iliuseqarfigisarialinnillu. Amerlanertigut arnat suaassutsikkut immikkoortinneqartut namminneq iliuseqartariaqartarput.

Naligiissitaanermut inatsisinik suliffeqarfinni anarnik peqataatitsinissamik siunertaqarluni amerlassusiliiffiusunik peqaraluartoq, inatsisit kisimik iluaqutaanngitsut erserpoq. Aaqqissuussaaneermut ajornartorsiutinut arnat aqqusaartagaanut ileqqutoqqaniittunut, aaqqissuussaaneermiittunut inuiaqatigiinnilu paasinnittaatsiniittunut inatsisit kisimik aaqqiissuteqqarsinnaanngillat.

Piginnaasanik paasinnittaaseq atorfinitsitsisariaatsimut pingaaruteqarpoq. Piginnaasanik nassuiaanerit appassisuugajuttut, angutinit nassuiarneqartut, killilersuikkajupput, suliffeqarfinnilu suaassutsikkut naligiinnginnermik pisariaqanngitsumik attassititsinnarlutik. Piginnaasanik nassuiaateqarnerit nutaamik eqqarsaatersuuteqarfiginissaat pisariaqartinneqarpoq.

Aaqqissuussaaneq, ilusilersuinermittoq aqutsinermullu paasinnittaatsimiittoq arnat isumaanni appasippallaarpoq. Arnat nassuiaateqarfigaat aaqqissuussinernut angutitut tulluarsakkanut nalimmassartariaqartarlutik, tamannalu nuanninngitsutut misiginartartoq, taavalu assigiinngissitaarnermut killilersuisuusoq. Suliamut isiginnittaatsit assigiinngitsuutillugit iluarsissutissanik pitsaanernik nassaartoqarnissaa misissuinermi peqataasut ilisimavaat.

Naligiinnginneq arnat suliffeqarfinni misigisagaat suliffeqarfiit allaffeqarfiillu ineriartornissaannik killilersuisut nalunaarusiami inerniliunneqarpoq, annertunerusumillu pisariaqartoq naligiinnginnermut peqquitasut oqaatigalugu.

Erseqqissarneqarporlu ukiorpassuarni naligiinnginnerup peernissaa unammillernartuusoq, suliffimmilu pilersaarusiornermi pingaartinneqassalluni, kisianni aamma tamanit suleqatigiissutigineqassalluni, arnat kisimiillutik suliarissanngimmassuk. Minnerunngitsumillu aalajangiinerit sumi qanorlu pisarneri eqqumaffigineqartariaqarpoq. Arnat aqutsisutut atorfillit oqaluttuaraat aalajangiinernit qanoq immikkoortitaasarnertut, aatsaallu aalajangiineq pereeraanga peqataatinneqartarlutik.

Arnat aqutseriaasiat ersarissumik nassuiarneqarpoq. Arnat aqutseriaasiat paasissutissanik naleqquttunik ilisimasaqarnissamik, tamakkiisumillu isiginninneq aallaavigalugu ajornartorsiummik paasinninnissamik tunngaveqarpoq. Arnat aqutseriaasianni pineqarpoq, suliffeqarfimmut siammasinnerusumik isiginnitaatsimik tunngavilimmik aalajangiisoqartartoq. Attaveqarnernik tatigeqatigiiffiusunik pilersitsinikkut tamanna pisarpoq, taakkulu ajornartorsiummut isiginnitaatsinik assigiingitsunik inissaqartitsillutik. Ima isumaqarpoq, aqutseriaaseq napparissoq nallarissorlu atorlugit aqutsineq isiginiartarpaat, taavalu aaqqissuussaanerit ileqqullu pisortatiguunngitsumik attaveqatigiinnikkut pisartut eqqumaffigalugit.

Naggataatigut eqqaaneqarpoq suaassutsip saniatigut ukiut, inuiaassuseq, suliallu tungaatigut assigiinngissuseq assigiinngissutsimik oqallinnermi ilaatinneqartariaqartut.

Innersuunneqartut

- Andersen, L. H., & Andersen, M. K. (2016). *Mangfoldig ledelse giver højere indtjening*.
- Arnfiord, S., Hayfield, E. A., & Nielsen, H. P. (2020). Equality in isolated Labour Markets. In *Nordic Council of Ministers*.
- Denzin, N. K. (1969). Symbolic Interactionism and Ethnomethodology: A Proposed Synthesis Author(s). *Synthesis*, 34(6), 922–934.
- Gherardi, Silvia. (1995). *Gender, symbolism and organizational cultures*.
- Grønlands Erhverv. (2022). *Future Greenland 2022 Hvidbog*.
- Grønlands Selvstyre. (2021). *Kortlægning af verdensmålene for bæredygtig udvikling*.
- Grønlands Statistik. (2022). *Grønland i tal 2022*.
- Hendriksen, L. G., Zarreparvar, M., Filskov, N., Badse, C., & Christoffersen, J. (2019). *Status i Grønland 2019*.
- Kleist, K. v., Jacobsen, M., Nielsen, P. A., Jacobsen, M. T., & Knudsen, R. J. (2015). *Everybody on board. The human dimension. A Greenland perspective on capacity building in the Arctic*.
- Ligestillingsområdet (IKINN). (2011). *Rapport om køn og ligestilling på arbejdsmarkedet i Grønland 2011*.
- Naalakkersuisut. (2022). *Politisk-Økonomisk Beretning 2022*.
- Naalakkersuisut. (2021). *Årlig redegørelse til Inatsisartut 2021*.
- Nielsen, H. P. (2020). Gender and the Greenlandic Labour Market. In *Greenland's Economy and Labour Market*. Routledge.
- Rasmussen, M. A., & Olsen, P. B. (2020). Ledelse i Grønland: COVID-19 bryder med kendte aktiviteter og rutiner i ledelsesaktiviteten. *Tidsskriftet Grønland*, 2, 85–91.
- Rasmussen, M. A., & Olsen, P. B. (2021). *Ledelse i Grønland* (No. 1; SØJ Working Paper).
- Silverman, D. (1970). *The theory of organisations: a sociological framework*. Heinemann Educational.
- Sivertsen, M. F., & Larsen, A. G. (2020). *Magteliten i Grønland* (Magtelite.Dk).
- Veirum, T. M. (2022). Naalakkersuisut møder hård kritik i spørgsmål om ligestilling. *Sermitsiaq.AG*.
<https://sermitsiaq.ag/node/237645>

